

**«Астана Innovations» АҚ қызметіндегі 2023 жылға арналған сыбайлас
жемқорлық тәуекелдерге ішкі талдау жүргізу нәтижесі туралы
ТАЛДАМАЛЫҚ АНЫҚТАМА**

Астана қ.

2023 жылғы 28 тамыз

«Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу туралы» «Астана Innovations» АҚ (бұдан әрі – Қоғам) Басқарма Төрағасының 2023 жылғы 16 мамырдағы №21-ө бұйрығына сәйкес №4 «Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл» үлгілік базалық бағытындағы №1 «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау» жобалар тобын іске асыру жоспарын орындау мақсатында 2023 жылғы 27 наурыздағы «Астана қаласы әкімінің аппараты» ММ бекіткен Астана қаласында жұмыс тобы Қоғам қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне 2022 жылғы 01 маусымнан 2023 жылғы 30 маусымға дейін (бұдан әрі – Талдау) ішкі талдау жүргізді.

Талдау жүргізуге қатысқан жұмыс тобының құрамы:

Жұмыс тобының жетекшісі:

ІАҚ және комплаенс басшысы

Акижанов М. Ж.

Жұмыс тобының мүшелері:

Корпоративтік хатшы

Жағыппарова А.Қ.

Әкімшілік-құқықтық қызмет департаментінің
заңгері

Ташпакова Р.

Талдау жүргізу кезінде жұмыс тобы Қазақстан Республикасының мынадай нормативтік-құқықтық актілерін (НҚА) басшылыққа алды:

- 1) Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- 2) «Қазақстан Республикасының 2022 - 2026 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының тұжырымдамасын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 2 ақпандағы № 802 Жарлығы;
- 3) Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ Еңбек кодексі;
- 4) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы №410-V Заңы;
- 5) «Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 27 желтоқсандағы № 204-VI Заңы;

6) «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 13 мамырдағы № 415 Заңы;

7) «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 4 желтоқсандағы № 434-V Заңы;

8) «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы» 2007 жылғы 28 ақпандағы № 234 Қазақстан Республикасының Заңы;

9) «Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы №648 Бұйрығы;

10) «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы №12 бұйрығы;

11) Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Төрағасының 2022 жылғы 30 желтоқсандағы №488 бұйрығымен бекітілген сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдары.

Сондай-ақ Қоғамның ішкі құжаттарымен:

1) Қоғамның Басқарма Төрағасының 2022 жылғы 16 маусымдағы №33-П бұйрығымен бекітілген «Астана Innovations» АҚ-дағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты;

2) Қоғам Басқармасының 2022 жылғы 06 маусымдағы №03-03/16 шешімімен бекітілген «Астана Innovations» АҚ лауазымды адамдары мен қызметкерлерінің мүдделері қақтығысын реттеу қағидалары;

3) Қоғамның Басқарма Төрағасының 2022 жылғы 16 маусымдағы №33-п бұйрығымен бекітілген «Астана Innovations» АҚ-дағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық.

Талдау жүргізу барысында Қоғамның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының НҚА-сы, ішкі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне алдыңғы талдау жүргізу нәтижелері, жеке және заңды тұлғалардың қоғам атына өтініштері, қызметкерлерден сауалнама (сұхбат) нәтижелері, Қоғам қызметіне қатысты бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланымдар, сондай-ақ қоғамның мынадай ішкі құжаттары зерделенді:

1) Қоғамның 2022 жылғы 30 қарашадағы Жарғысы;

2) Қоғамның 2022 жылғы 30 қарашадағы корпоративтік басқару кодексі;

3) 2011 жылғы 19 тамыздағы Басқарма туралы ереже;

4) 2021 жылғы 03 қыркүйектегі Қоғамның уақытша бос ақшасын жоспарлау, түзету, бюджетті атқару, төлемдерді жүзеге асыру және орналастыру қағидалары;

5) «Астана Innovations» АҚ қызметкерлеріне ақы төлеу, еңбекті ынталандыру және әлеуметтік қолдау туралы 2021 жылғы 27 тамыздағы ереже;

6) Қоғамның 2021 жылғы 26 ақпандағы Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру регламенті;

7) Қоғамның 2021 жылғы 03 шілдедегі Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру Регламентіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы;

8) Қоғамның 2021 жылғы 01 қарашадағы жұмыс регламенті;

9) Қоғамның коммерциялық және/немесе қызметтік құпиясын құрайтын мәліметтердің сақталуын қамтамасыз ету жөніндегі 2020 жылғы 13 тамыздағы қағидалар;

10) Қоғамның 2020 жылғы 13 тамыздағы ақпаратты ашу ережесі;

11) Қоғамның 2020 жылғы 13 тамыздағы активтерін сату қағидалары;

12) Қоғамның талап қою және талап қою жұмысы туралы 2018 жылғы 16 қарашадағы ережесі;

13) Қоғамның 2021 жылғы 05 сәуірдегі мүліктік жалдауға (жалға алуға) Немесе Кәбілдік кәрізін пайдалануға беру қағидалары;

14) 2021 жылғы 05 сәуірдегі Қоғамның кәбілдік кәрізінде штаттан тыс (авариялық) жағдайлар туындаған кезде ден қою және жөндеу жұмыстарын жүргізу регламенті;

15) Қоғамда 2018 жылғы 16 қарашадағы шарттарды әзірлеу, келісу, жасасу және орындау регламенті;

16) Қоғамның ұйымдық құрылымы.

Ақпарат көздері сенімді және өзекті. Жұмыс тобының мүшелеріне ашық қол жетімді емес ақпарат көздерін жинауды және ұсынуды осы ақпаратты иеленетін Қоғамның құрылымдық бөлімшелері жүзеге асырды.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V Заңының 1-бабының 5, 6, 12-тармақтарына сәйкес мынадай ұйғарымдар қолданылды:

Мүдделер қақтығысы – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте аталған адамдардың жеке мүдделері олардың өздерінің лауазымдық міндеттерін орындамауына және (немесе) тиісінше орындамауына әкеп соғуы мүмкін;

Сыбайлас жемқорлық – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерді жеке өзі немесе делдалдар арқылы мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар алу немесе алу мақсатында заңсыз пайдалануы өзіне не үшінші тұлғаларға, сол сияқты осы тұлғаларға игіліктер мен артықшылықтар беру арқылы пара беру;

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі;

Талдау жүргізу үшін келесі типтік сыбайлас жемқорлық факторларын есептеу әдістері қолданылды:

Құқықтық алшақтық – бұл немесе басқа нәрсені құқықтық реттеудің болмауы құқықтық актідегі немесе ішкі құжаттағы мәселе;

Құқықтық актілер мен ішкі құжаттар ережелерінің қайшылығы – жеке құқықтық актілер арасындағы сәйкессіздіктер немесе қайшылықтар, сол немесе сабақтас құжаттарды реттейтін ішкі құжаттармен құқық қолдану қызметі және лауазымды тұлғалардың өз өкілеттіктерін талдау объектісін жүзеге асыруы процесінде туындайтын құқықтық қатынастар, сондай-ақ Қайшылықтар. Қайшылықтар бір деңгейлі нормативтік құқықтық актілер арасында, әртүрлі деңгейдегі актілер арасында, сондай-ақ қоғамдық қатынастардың әртүрлі салаларын реттейтін актілер арасында болуы мүмкін;

Заңдық-лингвистикалық белгісіздік – заң техникасының логикалық және лингвистикалық ережелерін сақтамаудан туындаған жеткіліксіз сипатталған терминдерді, ұғымдарды, сөз тіркестерін немесе семантикалық (мазмұнды) сипаттағы тұжырымдарды қолдану;

Дискрециялық өкілеттіктердің кеңдігі – лауазымдық өкілеттіктер мазмұнын анықтау мүмкін емес тұлғалар және/немесе талдау объектісі бұл өкілеттіктің шегі;

Лауазымды тұлғалардың міндетінің орнына құқық белгілеу – лауазымдық міндеттерді орындау мүмкіндігін диспозитивті белгілеу азаматтар мен ұйымдарға қатысты іс-қимыл жасайтын тұлғалар;

Іске асыру үшін адамға қойылатын жоғары талаптар оған тиесілі құқық – іске асыру үшін қойылатын талаптар ақылға қонымды дәрежеден асатын адамға тиесілі құқық (қажетті) талаптар және / немесе ұсынылуы негізсіз заңнама нормаларымен. Әдетте, бұл сыбайлас жемқорлық тәуекелі тіркеу, рұқсат беруді құқықтық реттеу кезінде байқалады хабарламалық құқықтық қатынастарды, конкурстық рәсімдерді, азаматтар мен ұйымдарға санкциялар мен өзге де ықпал ету шараларын, оның ішінде құқықтарды шектеуге, айыруға, тоқтата тұруға байланысты;

Артық әкімшілік кедергілердің болуы – белгілеу орындалуы физикалық және физикалық тұрғыдан іске асыру үшін қажет талаптарды өкілеттіктері туындайтын заңды тұлғалардың өз құқықтары лауазымды тұлғалардың құқықты іске асырудан бас тартуы, тоқтата тұруы немесе қызметті жою немесе жауапкершілікке тарту.

Талдау келесі бағыттар бойынша жүргізілді:

1. Қоғам қабылдаған қолданыстағы құқықтық актілерде және ішкі құжаттарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

2. Мүдделер қақтығысына байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

3. Қаржы-шаруашылық қызметпен байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Келесі бағыттар бойынша:

1. Рұқсат беру функцияларын іске асыруға байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

2. Бақылау функцияларын іске асыруға байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

Қоғам жоғарыда көрсетілген бағыттар бойынша жұмыс жүргізбейді және рұқсат құжаттары мен бақылау-тексеру функцияларын беру құқығына ие емес.

1. Қоғам қабылдаған қолданыстағы құқықтық актілерде және ішкі құжаттарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

«Қоғам қабылдаған қолданыстағы құқықтық актілердегі және ішкі құжаттардағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау» бағыты бойынша жұмыс тобы қоғамның қолданыстағы ішкі нормативтік құжаттарын және зерттелетін саладағы қолданыстағы заңнама нормаларын зерделеп, талдады.

2022 жылғы 27 шілдеде әкім орынбасарының №501-2120 қаулысымен қоғам акцияларының жүз пайыздық пакеті «Нұр-Сұлтан қаласының активтер және Мемлекеттік сатып алу басқармасы» ММ коммуналдық меншігіне берілді. Бұл ретте, қоғамды басқару жөніндегі уәкілетті орган «Нұр-Сұлтан қаласының цифрландыру және мемлекеттік көрсетілетін қызметтер басқармасы» ММ болып белгіленді.

Қоғам акцияларының жүз пайыздық пакетінің коммуналдық меншікке өтуіне байланысты Қоғам Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика Министрінің 14 ақпандағы бұйрығымен бекітілген мемлекет бақылайтын акционерлік қоғамдар мен жауапкершілігі шектеулі серіктестіктердің, мемлекеттік кәсіпорындардың даму жоспарларын әзірлеу, бекіту, іске асырудан мониторинг және бағалау, сондай-ақ олардың орындалуы жөніндегі есепті әзірлеу және ұсыну қағидаларын басшылыққа алуға міндетті 2019 жылғы №14 (бұдан әрі – әзірлеу ережесі).

Осылайша, қоғамды дамытудың 5 жылдық жоспарын әзірлеу ережелері негізінде Қоғамның директорлар кеңесі әзірледі және бекітті. Алайда, қоғамда 2021 жылғы 03 қыркүйектегі қоғамның уақытша бос ақшасын жоспарлау, түзету, бюджетті орындау, төлемдерді жүзеге асыру және орналастыру ережелері қолданылады, ол әзірлеу ережелеріне сәйкес келтірілмеген және күші жойылған деп танылмаған. Құжат өзектендірілмегендіктен және әзірлеу ережелеріне сәйкес келтірілмегендіктен, құқықтық актілер мен ішкі құжаттар ережелерінің қайшылығы туындайды, сондай-ақ құрылымдық бөлімшелер арасындағы өзара іс-қимыл жөніндегі ішкі бизнес-процестің реттелмеуіне және қоғамның даму жоспарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібіне байланысты құқықтық алшақтық туындайды.

Еңбек кодексінің (бұдан әрі – ТК) 159-бабының 2-бөлігіне сәйкес келісу комиссиясы ұйымда жұмыс берушілер мен қызметкерлер өкілдерінің тең санынан тепе-тең негізде құрылатын тұрақты жұмыс істейтін орган болып табылады.

ТК-нің 159-бабының 3-бөлігіне сәйкес келісу комиссиясын қалыптастыру тәртібі мен қызметі жұмыс беруші мен жұмыскерлердің өкілдері арасында жасалатын келісу комиссиясының жұмысы туралы келісіммен не ұжымдық шартпен айқындалады.

Алайда, қоғамда келісу комиссиясы құрылмаған және келісу комиссиясын қалыптастыру мен жұмыс істеу тәртібі айқындалмаған, бұл да құқықтық олқылық бөлігінде сыбайлас жемқорлық тәуекелі болып табылады.

Сондай-ақ, жұмыс тобы 2023 жылғы 03 қаңтардағы №188 – VII (бұдан әрі-ҚРЗ) «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және мемлекеттік қорғауға жататын адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР ТК және заңының талаптарына сәйкестігіне еңбек шартын талданды.

Сонымен, ҚРЗ-ға сәйкес ТК-ға келесі толықтырулар енгізілді:

1) 22-баптың 1-тармағы мынадай мазмұндағы 26) тармақшамен толықтырылсын:

«26) Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасында айқындалған тәртіппен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсету туралы ақпаратты жария етпеу туралы келісім жасасу.»;

2) 23-баптың 2-тармағы мынадай мазмұндағы 29) тармақшамен толықтырылсын:

«29) қызметкер сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы хабарлау немесе өзі жұмыскері болып табылатын ұйымда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға өзге де жәрдем көрсету мақсатында жүгінген кезде, осы қызметкермен оның ниеті болған кезде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған тәртіппен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсету туралы ақпаратты жарияламау туралы келісім жасасуға құқылы.».

Алайда, еңбек шартының қолданыстағы үлгісінде енгізілген толықтырулар жоқ.

Ұсыныстар:

1. Құқықтық актілер мен ішкі құжаттар ережелерінің коллизияларын жою мақсатында 2021 жылғы 03 қыркүйектегі қоғамның уақытша бос ақшасын жоспарлау, түзету, бюджетті атқару, төлемдерді жүзеге асыру және орналастыру қағидаларын қайта қарау;

2. ҚР ЕК 159-бабының 2-бөлігін сақтай отырып, келісу комиссиясы туралы ережені әзірлеу және келісу комиссиясының құрамын бекіту.

3. Еңбек шартының қолданыстағы үлгісіне өзгерістер енгізу және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсету туралы ақпаратты жария етпеу туралы келісім жасасу бөлігінде қызметкердің ҚРЗ сәйкес құқықтарын көздеу.

2. Мүдделер қақтығысына байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Жұмыс комиссиясы лауазымды тұлғалар мен қызметкерлердің жеке істерін, сондай-ақ тоқсан сайын қаржылық есептілік депозитарийіне ұсынылатын үлестес тұлғалар бойынша есептерді зерделеді. Талдау барысында мүдделер қақтығысының болуы, қызметкерлердің бақыланатын кезеңде басшымен немесе оның орынбасарларымен аффилиирленуі фактілері анықталған жоқ. Сондай-ақ, қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер мен тыйымдардың бұзылуы анықталған жоқ.

3. Қаржы-шаруашылық қызметпен байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Қоғамда тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, "Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің бұйрығына, басқарманың шешімімен бекітілген қоғамда мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру регламентіне сәйкес жүзеге асырылады.

Жұмыс тобы басқарманың 2022 жылғы 08 маусымдағы №03-03/17 шешімімен бекітілген Мемлекеттік сатып алу жоспарын және басқарманың 2023 жылғы 14 маусымдағы №03-03/19 шешімімен бекітілген Мемлекеттік сатып алу жоспарын талдады.

Қоғамның мемлекеттік сатып алу жоспарына (бұдан әрі – МТ жоспары) өзгерістер мен толықтырулар Басқарма шешімінің негізінде жүзеге асырылады.

2022 жылғы 08 маусымдағы жағдай бойынша МТ жоспары 175 позициядан тұрды, олар бойынша келесі әдіс көзделген:

- Баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен 103;
- 16 Ашық конкурс тәсілімен;
- Алдын ала білікті іріктеумен конкурс тәсілімен 13;
- Тікелей қорытынды арқылы бір көзден 43 тәсілмен.

Іс жүзінде бір көзден сатып алу тікелей қорытынды арқылы 2022 жылдың қорытындысы бойынша 18 позиция бойынша жүзеге асырылды. Бұл ретте, негізінен, мұндай шарттар операторлармен, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде және өзге де нормативтік-құқықтық актілерде айқындалған, сондай-ақ «Мемлекеттік сатып алу туралы» ҚР Заңының 39-бабы 3 тармағы 50) тармақшасына сәйкес, егер мемлекеттік сатып алу тапсырыс берушінің мемлекеттік сатып алуды өткізу мерзімі, бірақ екі айдан аспайтын мерзім ішіндегі қажеттілігін қамтамасыз етуге қажетті осындай тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу көлемінен аспайтын көлемде, уәкілетті орган бекіткен тізбе бойынша жүзеге асырылатын жағдайда, мемлекеттік сатып алу қорытындылары шығарылғанға және мемлекеттік сатып алу туралы шарт күшіне енгенге дейінгі кезеңге күн сайынғы және (немесе) апта сайынғы

қажеттілікті осындай мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыруға қажеттілік болса, жүзеге асырылады.

2023 жылғы 26 маусымдағы жағдай бойынша МТ жоспары 227 позициядан тұрады, оның ішінде 13 позицияда тікелей қорытынды арқылы бір көзден қорытынды жасау тәсілі көзделген. 2023 жылдың бірінші жартыжылдығында қоғам тікелей жасау арқылы бір көзден 12 шарт жасасты. Бұл ретте, мұндай шарттар Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде айқындалған операторлармен және өзге де НҚА-мен (мысалы, мемлекеттік сатып алу веб-порталына қолжетімділік, депозитарий қызметтері, электр энергиясын беру/бөлу қызметтері, веб-порталға қолжетімділік қызметтері) жасалған dfo.kz, МО БКО және т.б.).

Осылайша, тікелей жасау арқылы бір көзден жасалған шарттар санының айтарлықтай төмендеуінің оң үрдісі байқалады.

Жүргізілген талдауға сүйене отырып, әлеуетті өнім берушілерге тең мүмкіндік беріледі және қолданыстағы заңнама шеңберінде салауатты бәсекелестік қамтамасыз етіледі.

Қоғамда мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру регламентіне сәйкес техникалық ерекшеліктерді әзірлеу және келісу тәртібі көзделген. Техникалық ерекшеліктерді бастамашы құрылымдық бөлімше әзірлейді және мүдделі құрылымдық бөлімшелермен келісіледі. Бұл ретте, Регламентте құқықтық қамтамасыз етуге жауапты құрылымдық бөлімшемен міндетті келісу нормасы болмағанына қарамастан, іс жүзінде қолданыстағы заңнаманың талаптарына сәйкестігіне техникалық ерекшеліктерге заңдық талдау жүргізу және құқықтық қамтамасыз етуге жауапты құрылымдық бөлімше басшысының бұрыштама қоюы байқалады, бұл ықтимал сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтады.

Тауарларға, жұмыстарға және қызметтерге баға белгілеуді қалыптастыруды талдау бөлігінде бюджетті қалыптастыруға жауапты құрылымдық бөлімшенің маркетингтік талдау жүргізу міндеттерін жүктеуі қажет.

Ұсыныстар:

1. Құқықтық қамтамасыз етуге жауапты құрылымдық бөлімшемен келісу міндеттілігі бөлігінде қоғамда мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру регламентіне толықтыру енгізу;

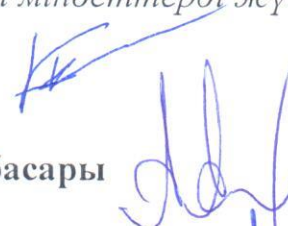
2. Бюджетті қалыптастыруға жауапты құрылымдық бөлімше маркетингтік талдау жүргізу жөніндегі міндеттерді жүктесін.

Басқарма Төрағасы

Басқарма төрағасының бірінші орынбасары

Жұмыс тобы:

ІАҚ және комплаенс басшысы
Корпоративтік хатшы
ДАПС заңгері

 Н. Қалдыбаев

 А. Асан

 М. Акижанов
А. Жағыппарова
Р. Ташпакова

АНАЛИТИЧЕСКАЯ СПРАВКА
о результатах внутреннего анализа коррупционных
рисков в АО «Астана Innovations» за 2023 год

г. Астана

28 августа 2023 года

В соответствии с Приказом Председателя Правления АО «Астана Innovations» (далее – *Общество*) «О проведении внутреннего анализа коррупционных рисков» от 16 мая 2023 года №21-П, в целях исполнения Плана реализации группы проектов №1 «Внутренний анализ коррупционных рисков» типового базового направления №4 «Предупреждения и противодействия коррупции» в городе Астана утвержденного ГУ «Аппарат Акима города Астана» от 27 марта 2023 года - рабочей группой проведен внутренний анализ коррупционных рисков в деятельности Общества за период с 01 июня 2022 года по 30 июня 2023 года (далее – *Анализ*).

Состав рабочей группы, учувствовавшей в проведении анализа:

Руководитель рабочей группы:

Руководитель СВА и комплаенса

Акижанов М.Ж.

Члены рабочей группы:

Корпоративный секретарь

Жағыппарова А.Қ.

Юрист

Ташпакова Р.

Департамента административно-правовой службы

При проведении Анализа рабочая группа руководствовалась следующими нормативно-правовыми актами (НПА) Республики Казахстан:

- 1) Конституцией Республики Казахстан;
- 2) Указом Президента Республики Казахстан от 2 февраля 2022 года № 802 «Об утверждении Концепции антикоррупционной политики Республики Казахстан на 2022 - 2026 годы и внесении изменений в некоторые указы Президента Республики Казахстан»;
- 3) Трудовым кодексом Республики Казахстан от 23 ноября 2015 года № 414-V ЗРК;
- 4) Законом Республики Казахстан от 18 ноября 2015 года №410-V «О противодействии коррупции»;
- 5) Законом Республики Казахстан от 27 декабря 2018 года № 204-VI ЗРК «О естественных монополиях»;
- 6) Законом Республики Казахстан от 13 мая 2003 года № 415 «Об акционерных обществах»;

7) Законом Республики Казахстан от 4 декабря 2015 года № 434-V ЗРК «О государственных закупках»;

8) Законом Республики Казахстан от 28 февраля 2007 года № 234 «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности»;

9) Приказ Министра финансов Республики Казахстан от 11 декабря 2015 года №648 «Об утверждении Правил осуществления государственных закупок»;

10) Приказом Председателя Агентства Республики Казахстан по делам государственной службы и противодействию коррупции от 19 октября 2016 года №12 «Об утверждении Типовых правил проведения внутреннего анализа коррупционных рисков»;

11) Методическими рекомендациями по проведению внутреннего анализа коррупционных рисков, утвержденных приказом Председателя Агентства Республики Казахстан по противодействию коррупции (Антикоррупционной службы) от 30 декабря 2022 года №488;

А также внутренними документами Общества:

1) Политика по противодействию коррупции в АО «Астана Innovations», утверждённая приказом Председателя Правления Общества от 16 июня 2022 года №33-П;

2) Правила урегулирования конфликта интересов должностных лиц и работников АО «Астана Innovations», утверждённые решением Правления Общества от 06 июня 2022 года №03-03/16;

3) Инструкция по противодействию коррупции в АО «Астана Innovations», утверждённая приказом Председателя Правления Общества от 16 июня 2022 года №33-П.

В ходе проведения Анализа были изучены НПА Республики Казахстан, регулирующие деятельность Общества, результаты проведения предыдущего анализа внутренних коррупционных рисков, обращения физических и юридических лиц в адрес Общества, результаты опроса (интервью) работников, публикации в средствах массовой информации касающегося деятельности Общества, а также следующие внутренние документы Общества:

1) Устав Общества от 30 ноября 2022 года;

2) Кодекс корпоративного управления Общества от 30 ноября 2022 года;

3) Положение о Правлении от 19 августа 2011 года;

4) Правила планирования, корректировки, исполнения бюджета, осуществления платежей и размещения временно свободных денег Общества от 03 сентября 2021 года;

5) Правила об оплате, стимулировании труда и социальной поддержке работников АО «Астана Innovations» от 27 августа 2021 года;

6) Регламент осуществления государственных закупок Общества от 26 февраля 2021 года;

- 7) О внесении изменений и дополнений в Регламент осуществления государственных закупок Общества от 03 июля 2021 года;
- 8) Регламент работы Общества от 01 ноября 2021 года;
- 9) Правила по обеспечению сохранности сведений, составляющих коммерческую и/или служебную тайну Общества от 13 августа 2020 года;
- 10) Правила раскрытия информации Общества от 13 августа 2020 года;
- 11) Правила реализации активов Общества от 13 августа 2020 года;
- 12) Положение о претензионной и исковой работе Общества от 16 ноября 2018 года;
- 13) Правила предоставления в имущественный наем (аренду) или в пользование кабельной канализации Общества от 05 апреля 2021 года;
- 14) Регламент реагирования при возникновении внештатных (аварийных) ситуаций и проведения ремонтных работ в кабельной канализации Общества от 05 апреля 2021 года;
- 15) Регламент разработки, согласования, заключения и исполнения договоров в Обществе от 16 ноября 2018 года;
- 16) Организационная структура Общества.

Источники информации являются достоверными и актуальными. Сбор и предоставление членам рабочей группы источников информации, не находящихся в открытом доступе, осуществлялся структурными подразделениями Общества, которые владеют данной информацией.

В соответствии пунктам 5, 6, 12 статьи 1 Закона Республики Казахстан от 18 ноября 2015 года № 410-V «О противодействии коррупции» применены следующие определения:

Конфликт интересов – противоречие между личными интересами лиц, занимающих ответственную государственную должность, лиц, уполномоченных на выполнение государственных функций, лиц, приравненных к ним, должностных лиц и их должностными полномочиями, при котором личные интересы указанных лиц могут привести к неисполнению и (или) ненадлежащему исполнению ими своих должностных обязанностей;

Коррупция – незаконное использование лицами, занимающими ответственную государственную должность, лицами, уполномоченными на выполнение государственных функций, лицами, приравненными к лицам, уполномоченным на выполнение государственных функций, должностными лицами своих должностных (служебных) полномочий и связанных с ними возможностей в целях получения или извлечения лично или через посредников имущественных (неимущественных) благ и преимуществ для себя либо третьих лиц, а равно подкуп данных лиц путем предоставления благ и преимуществ;

Коррупционный риск – возможность возникновения причин и условий, способствующих совершению коррупционных правонарушений;

Для проведения Анализа применялись методы вычисления следующих наиболее типичных коррупционных факторов:

Правовой пробел – отсутствие правового регулирования того или иного вопроса в правовом акте или внутреннем документе;

Коллизия положений правовых актов и внутренних документов – расхождения или противоречия между отдельными правовыми актами, внутренними документами, регулирующими одни и те же либо смежные правоотношения, а также противоречия, возникающие в процессе правоприменительной деятельности и осуществления должностными лицами объекта анализа своих полномочий. Коллизии могут быть между одноуровневыми нормативными правовыми актами, между актами разных уровней, а также между актами, регулирующими разные сферы общественных отношений;

Юридиколо-лингвистическая неопределенность – применение недостаточно точно описанных терминов, понятий, словосочетаний или формулировок смыслового (содержательного) характера, вызванных несоблюдением логических и лингвистических правил юридической техники;

Широта дискреционных полномочий - полномочие должностного лица и/или объекта анализа, из содержания которого невозможно определить пределы этого полномочия;

Установление права вместо обязанности должностных лиц – диспозитивное установление возможности совершения должностными лицами действий в отношении граждан и организаций;

Завышенные требования к лицу, предъявляемые для реализации принадлежащего ему права – требования, предъявляемые для реализации принадлежащего лицу права, которые превышают степень разумных (необходимых) требований и/или предъявление которых не обосновано нормами законодательства. Как правило, данный коррупционный риск наблюдается при правовом регулировании регистрационных, разрешительных и уведомительных правоотношений, конкурсных процедур, применения к гражданам и организациям санкций и иных мер воздействия, в том числе связанных с ограничением, лишением, приостановлением прав;

Наличие излишних административных барьеров – установление требований, выполнение которых необходимо для реализации физическими и юридическими лицами своих прав, из которых вытекают полномочия должностных лиц отказать в реализации права, приостановить или ликвидировать деятельность, либо привлечь к ответственности.

Анализ проведен по следующим направлениям:

1. Выявление коррупционных рисков в действующих правовых актах, принятых Обществом и во внутренних документах;
2. Выявление коррупционных рисков, связанных с конфликтом интересов;

3. Выявление коррупционных рисков, связанных с финансово-хозяйственной деятельностью.

По направлениям:

1. Выявление коррупционных рисков, связанных с реализацией разрешительных функций;

2. Выявление коррупционных рисков, связанных с реализацией контрольных функций;

Общество не ведет работы и не наделено правом выдачи разрешительных документов и контрольно-ревизионными функциями.

1. Выявление коррупционных рисков в действующих правовых актах, принятых Обществом и во внутренних документах.

По направлению «Выявление коррупционных рисков в действующих правовых актах, принятых Обществом и во внутренних документах» рабочей группой изучены и проанализированы действующие внутренние нормативные документы Общества и действующие нормы законодательства в изучаемой области.

27 июля 2022 года постановлением заместителя акима №501-2120 стопроцентный пакет акций Общества был передан в коммунальную собственность ГУ «Управление активов и государственных закупок города Нур-Султан». При этом, уполномоченным органом по управлению Обществом определен ГУ «Управление цифровизации и государственных услуг города Нур-Султан».

В связи с переходом стопроцентного пакета акций Общества в коммунальную собственность, Общество обязано руководствоваться Правилами разработки, утверждения планов развития контролируемых государством акционерных обществ и товариществ с ограниченной ответственностью, государственных предприятий, мониторинга и оценки из реализации, а также разработки и предоставления отчета по их исполнению, утвержденный приказом Министра национальной экономики Республики Казахстан от 14 февраля 2019 года №14 (далее – Правила разработки).

Таким образом, План развития Общества на 5 лет разработан и утвержден Советом директоров Общества на основании Правил разработки. Однако, в Обществе действует Правила планирования, корректировки, исполнения бюджета, осуществления платежей и размещения временно свободных денег Общества от 03 сентября 2021 года, которое не приведено в соответствие с Правилами разработки и не признан утратившим силу. Ввиду того, что документ не актуализирован и не приведен в соответствии с Правилами разработки, **возникает коллизия положений правовых актов и внутренних документов**, а также возникает **правовой пробел** из-за неурегулированности внутреннего бизнес-процесса по взаимодействию между структурными подразделениями и порядка внесения изменений и дополнений в План развития Общества.

Согласно части 2 статьи 159 Трудового кодекса (далее – ТК), согласительная комиссия является постоянно действующим органом, создаваемым в организации на

паритетных началах из равного числа представителей от работодателей и представителей работников.

Согласно части 3 статьи 159 ТК, порядок формирования и деятельность согласительной комиссии определяются соглашением о работе согласительной комиссии, которое заключается между работодателем и представителями работников, либо коллективным договором.

Однако, в Обществе не создана согласительная комиссия и не определен порядок формирования и работы согласительной комиссии, что также является коррупционным риском в части правового пробела.

Рабочей группой также был проанализирован трудовой договор на соответствие требованиям ТК и Закона РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам противодействия коррупции и обеспечения безопасности лиц, подлежащих государственной защите» от 03 января 2023 года №188-VII (далее – ЗРК).

Так, согласно ЗРК были внесены следующие дополнения в ТК:

1) пункт 1 статьи 22 дополнить подпунктом 26) следующего содержания:

«26) заключение соглашения о неразглашении информации об оказании содействия в противодействии коррупции в порядке, определенном законодательством Республики Казахстан о противодействии коррупции.»;

2) пункт 2 статьи 23 дополнить подпунктом 29) следующего содержания:

«29) при обращении работника в целях сообщения о факте коррупционного правонарушения или оказания иного содействия в противодействии коррупции в организации, работником которой он является, заключить с данным работником при наличии его намерения соглашение о неразглашении информации об оказании содействия в противодействии коррупции в порядке, определенном законодательством Республики Казахстан о противодействии коррупции.».

Однако, в действующем образце трудового договора отсутствуют внесенные дополнения.

Рекомендации:

1. *Пересмотреть Правила планирования, корректировки, исполнения бюджета, осуществления платежей и размещения временно свободных денег Общества от 03 сентября 2021 года, в целях устранения коллизий положений правовых актов и внутренних документов;*

2. *Разработать положение о согласительной комиссии и утвердить состав согласительной комиссии с соблюдением части 2 статьи 159 ТК РК.*

3. *Внести изменения в действующий образец трудового договора и предусмотреть права работника согласно ЗРК в части заключение соглашения о неразглашении информации об оказании содействия в противодействии коррупции.*

2. Выявление коррупционных рисков, связанных с конфликтом интересов.

Рабочей комиссией изучены личные дела должностных лиц и работников, а также отчеты по аффилированным лицам, предоставляемые в депозитарий финансовых отчетностей ежеквартально. В ходе анализа факты наличия конфликта интересов, аффилированности сотрудников с руководителем или его заместителями за наблюдаемый период не выявлены. Также не выявлено нарушений принятых антикоррупционных ограничений и запретов.

3. Выявление коррупционных рисков, связанных с финансово-хозяйственной деятельностью.

Закупки товаров, работ и услуг в Обществе осуществляются в соответствии с Законом Республики Казахстан «О государственных закупках», Приказом Министра финансов Республики Казахстан «Об утверждении Правил осуществления государственных закупок», Регламентом осуществления государственных закупок в Обществе, утвержденный решением Правления.

Рабочей группой был проанализирован план государственных закупок, утвержденный решением Правления №03-03/17 от 08 июня 2022 года и план государственных закупок утвержденный решения Правления №03-03/19 от 14 июня 2023 года.

Изменения и дополнения в План государственных закупок Общества (далее – План ГЗ) осуществляется на основании решения Правления.

План ГЗ по состоянию на 08 июня 2022 год состоял из 175 позиций, по которым был предусмотрен следующий способ:

- 103 способом запроса ценовых предложений;
- 16 способом открытого конкурса;
- 13 способом конкурса с предварительным квалифицированным отбором;
- 43 способом из одного источника путем прямого заключения.

Фактически закуп из одного источника путем прямого заключения осуществлен по 18 позициям по итогам 2022 года. При этом, в основном такие договоры заключены с операторами, определенными законодательными актами Республики Казахстан и иными нормативно-правовыми актами, также в силу пп.50) ч.3 ст. 39 Закона РК «О государственных закупках» ввиду необходимости в осуществлении государственных закупок ежедневной и (или) еженедельной потребности на период до подведения итогов государственных закупок и вступления в силу договора о государственных закупках в случае, если такие государственные закупки осуществляются по перечню, утвержденному уполномоченным органом, в объеме, не превышающем объема государственных закупок таких товаров, работ, услуг, необходимого для обеспечения потребности заказчика в течение срока проведения государственной закупки, но не более чем на два месяца.

План ГЗ по состоянию на 26 июня 2023 год состоит из 227 позиций из которых в 13 позициях предусмотрен способ заключения из одного источника путем прямого заключения. За первое полугодие 2023 года Общество заключило 12 договоров из

одного источника путем прямого заключения. При этом, такие договоры заключены с операторами, определенными законодательными актами Республики Казахстан и иными НПА (к примеру доступ к веб-порталу государственных закупок, услуги депозитария, услуги по передаче/распределению электроэнергии, услуги доступа на веб-портал dfo.kz, ЕТС ГО и др.).

Таким образом, прослеживается положительная тенденция существенного снижения количества договоров, заключенных из одного источника путем прямого заключения.

Исходя из проведенного анализа следует, что потенциальным поставщикам предоставляется равная возможность и обеспечивается в рамках действующего законодательства здоровая конкуренция.

Согласно Регламенту осуществления государственных закупок в Обществе, предусмотрен порядок разработки и согласования технических спецификации. Технические спецификации разрабатываются иницирующим структурным подразделением и согласовывается с заинтересованными структурными подразделениями. При этом, несмотря на то, что в Регламенте отсутствует норма обязательного согласования с структурным подразделением, ответственного за правовое обеспечение, на практике прослеживается проведение юридического анализа технических спецификации на соответствие требованиям действующего законодательства и визирование руководителем структурного подразделения, ответственного за правовое обеспечение, что снижает вероятные коррупционные риски.

В части анализа формирования ценообразования на товары, работы и услуги, необходимо возложить обязанности проведения маркетингового анализа структурным подразделением ответственным за формирование бюджета.

Рекомендации:

- 1. Внести дополнение в Регламент осуществления государственных закупок в Обществе в части обязательности согласования с структурным подразделением, ответственным за правовое обеспечение;*
- 2. Возложить обязанности по проведению маркетингового анализа структурным подразделением ответственным за формирование бюджета.*

Председатель Правления

 Н. Калдыбаев

Первый заместитель Председателя Правления

 А. Асан

Рабочая группа:

Руководитель СВА и комплаенса
Корпоративный секретарь
Юрист ДАПС

 М. Акижанов
 А. Жағыппарова
 Р. Ташпакова